

“El lloc que tenim les dones a l’Església sovint és limitat, limitant i molt dependent”

Dv, 9/04/2021 per Catalunya Religió

(*Laura Mor –CR*) “Com es fa per estar molts anys en una institució on sents que no pots desplegar tot el que podries fer i donar? D’on beveu per mantenir-vos amb aquesta energia i creure en un canvi?” Així ha interpel·lat la més jove de la taula rodona a la resta de participants del diàleg [‘Dones en l’Església’](#). Convocat per la delegació catalana del Col·loqui Europeu de Parròquies ha tingut lloc aquest dijous per internet i ha comptat amb la veu de quatre dones compromeses en diferents serveis eclesials.

La directora de Migra Studium **Maria del Carmen de la Fuente**, des de les parròquies de Gornal i Bellvitge a l’Hospitalet, és qui ha plantejat la pregunta sobre la capacitat de resistència davant de les dinàmiques d’exclusió que experimenten per raó de gènere dins l’Església. Junt amb ella, han compartit experiència eclesial la mestra **Conxita López**, vinculada a la parròquia de Sant Antoni Maria Claret de Lleida, la directora de Càritas Diocesana de Girona **M. Dolors Puigdevall**, de la parròquia de Fornells de la Selva i la teòloga **Roser Solé**, de la parròquia Crist Rei a la Sagrera de Barcelona.

Totes han contestat l’interrogant en un sentit similar. Constaten un [biaix en la seva representació](#) dins de la institució. Reconeixen un dèficit en termes de participació col·legiada entre homes i dones. Però se senten responsables del present i futur de l’Església. I troben l’aliment per continuar en la pregària, l’eucaristia, la comunitat i el servei que fan a les persones més vulnerables.

Sentir-se Església i fer-se’n responsable

“Estem aguantant una organització d’una societat que fa molts anys era clerical, però que ara ja no ho és”, ha dit Dolors Puigdevall des de Girona. “No farem res ordenant persones si no hi entra al mateix temps la dinàmica del ‘nosaltres’”. I ha

reivindicat la participació, la coresponsabilitat i el treball en equip.

“Com a dona laica sempre he viscut la fe tenint en compte que l'Església la formem els batejats, homes i dones, amb diversitat de carismes i perfils”, ha apuntat Dolors Puigdevall. Ha recordat que l'experiència de joventut –amb la catequesi, l'esplai i el casal d'estiu i les colònies– van ser “una etapa d'immensa joia que va posar les bases, un regal que em va ajudar a continuar com a jove creient”.

Puigdevall ha insistit que com a cristiana s'ha sentit cridada a participar dins del poble, “en el batejar de la societat”. Amb l'entrada de la democràcia, com a parròquia, van contribuir a desplegar l'acció cultural i política del poble. Alhora que sempre s'ha sentit “responsable del que passava a l'acció eclesial, als espais de trobada, formació i servei”.

Roser Solé s'ha definit com a “animal de parròquia”. Primer a Sant Josep Oriol, després Santa Eulàlia de Vilapiscina i ara a Crist Rei, sempre a la Sagrera a Barcelona. “Sempre he comprès la parròquia com el lloc que celebra l'eucaristia que fa comunitat”.

Ha descrit el temps de després del [Concili Vaticà II](#) com un temps d'esperança: “Ens pensàvem que ens menjaríem tot el món; vam començar a llegir i a donar la comunió”. I ha dit que “poc podíem pensar en els retrocessos que viuríem”.

Dinàmiques patriarcal i clerical

Per a Maria del Carmen de la Fuente “les parròquies han estat el lloc on descobrir Jesús i l'evangeli”. En fa una valoració positiva i reconeix que se sent “vinculada amorosament a l'Església”. Amb tot, ha reconegut: “Com a dona, avui, no puc negar una certa desafecció davant de determinades dinàmiques parroquials, perquè les visc com a patriarcal i clerical”.

“El lloc que tenim les dones a l'Església moltes vegades és limitat, és limitant i és molt dependent”, ha afirmat. Depenent de què? “De l'aprovació, del consentiment, de l'aprovació, del vistiplau d'un home que ocupa un determinat lloc a la institució, llocs als quals les dones no podem accedir”, ha lamentat.

Manteniment o creativitat?

De la Fuente reconeix que “aquesta situació genera desgast, frustració, especialment quan sents que tens alguna cosa a aportar”. I interpreta com si, a l'Església, “la participació i presència de les dones fos la de subjectes passius amb dret a servir, però sense veu”.

Considera que “és especialment dolorós quan veus que amb aquestes dinàmiques s'ha optat pel manteniment davant del que podria ser espai de creativitat i possibilitat”. Per a ella, en canvi, “l'estil de Jesús té més a veure amb la creativitat que amb el manteniment.”

“És un capellà que deixa fer moltes coses”

Solé ha assenyalat “el pes que el capellà exerceix a les parròquies” i com influeix en el tarannà de la parròquia. Ha reconegut que es posa nerviosa quan sent expressions com ara “és un capellà que deixa fer moltes coses”, “és un capellà

molt obert” o també “tot això que estàs fent aquí, no ho podries fer en una altra parròquia”. I s’ha mostrat autocrítica: “No hem sabut ser el suficientment àgils per trobar uns camins de treball i de llibertat”.

Com a contrapunt, Conxita López assegura que és “una més” dins de la parròquia: “El rector em condiciona amb què pugui treballar més a gust o més a disgust, però jo seguiré sempre membre de l’Església i d’una parròquia”.

Fa quaranta anys, com a responsable de catequesi, va treballar “sense consiliari ni supervisió”. “Això no vol dir que actués al marge de la parròquia, sinó que es van fiar de mi”, ha dit. I ha valorat en positiu “no haver de demanar permís al rector per poder actuar”. Sentir-se responsable d’una activitat concreta la va fer créixer. Així com també el temps que va viure com a missionera laica a Veneçuela i la participació dels laics en la diòcesi que va conèixer al costat de **Casaldàliga** al Brasil.

Puigdevall ha defensat els consells pastorals no només com a “espai de consulta” sinó de “participació”. Un lloc on treballar “les grans línies d’actuació”. També ha demanat que els laics sentin sobre les espatlles “el pes de la responsabilitat de la parròquia” i que no només la tingui “una persona ordenada”.

Com a anècdota per il·lustrar-ho ha explicat que “un capellà va dir amb molt bona fe ‘gràcies per ajudar-me a celebrar la setmana santa’”. I ha defensat: “Som tots els que la celebrem, és clar”.

Sobre el Motu proprio del papa Francesc

A partir del Motu proprio del papa Francesc, amb què va [obrir a les dones el ministeri del lectorat i de l’acolitat](#), Puigdevall ha identificat “un llarg camí a recórrer per construir comunitats vives, participatives, d’homes i dones junts”.

Roser Solé ha valorat que “amb aquest gest el papa ha tocat un botó, i si es toca aquest botó, es pot tocar el del costat”, ha dit en al·lusió a l’ordenació sacerdotal de les dones. Reconeixent la dinàmica de renovació eclesial del papa Francesc, Puigdevall també pensa que darrera d’aquest gest, “hi ha un transfons”.

En canvi, Conxita López considera “ridícul i fora de lloc que amb els temps que estem s’hagin autoritzat el lectorat i l’acolitat”. En una línia similar s’ha expressat Maria del Carmen de la Fuente: “No vaig entendre l’objectiu d’aquest canvi”, ha reconegut. Amb tot creu que “pot ser un signe positiu pensar que les coses que es fan per la via pràctica arriba un moment que poden ser autoritzades”.

“Caldria fer discriminacions positives”

Puigdevall ha defensat que “caldria fer discriminacions positives, revisar rols que adjudiquem per inèrcia i buscar espais oberts per poder compartir”. Ha narrat l’experiència de participar al [Concili Provincial Tarraconense](#), fa 25 anys. Hi va participar com a membre del Consell Diocesà Pastoral perquè, veient el còmput de persones de Girona, es va demanar explícitament que hi anessin dues dones. “Vaig viure una discriminació positiva; poques vegades ho fem i potser caldria fer-ne d’altres”.

En canvi, des de Lleida, López, que també hi va participar com a delegada de missions amb el mateix argument. Tot i que valora la paritat, diu que no pot ser

“una norma rígida”. En el seu cas, recorda, es va descartar la participació d’un capellà, **Carles Giol**, que va ser missioner durant 25 anys a Ruanda. “La seva experiència missionera era global i molt més extensa que la meua, i la van deixar perdre en favor de la paritat.

Decisions obertes a tota la comunitat

Des de Girona, Puigdevall s’ha plantejat que “alguna cosa falla” quan és l’única dona en reunions d’organització i coordinació de Càritas. “Hauríem de revisar rols que de vegades adjudiquem per inèrcia”. I ha assenyalat una [dada significativa](#): “Soc l’única dona directora de Càritas a Catalunya de les deu diòcesis. Això també m’ha interrogat”.

També ha defensat el Consell de Laics com a eina de participació i formació que convindria recuperar. “L’Església ha de reflexionar que l’organització no només l’haurien de portar persones ordenades”. I hi ha afegit que “El poble de Déu és divers i tots els llocs on es prenen decisions haurien d’estar oberts perquè aquest poble de Déu hi pogués participar”.

Assegura que l’actual organització eclesial “produeix biaixos”, malgrat que també ha trobat dins de Càritas “molts espais on es prenen decisions col·legiades” entre sacerdots i laics, homes i dones.

Per la Solé el problema està en determinar què vol dir “direcció col·legiada”. Ha dit que implica “comunió, però també que hi ha un cap”, com en el cas dels col·legis episcopals. I ha criticat que “encara hi ha bisbes que no accepten el resultat del Concili”, així com també “avui hi ha rectors que no volen les dones a l’altar”.

Un repte d’Església, no només de les dones

En aquest camp, De la Fuente ha plantejat l’interrogant de “si els reptes són de les dones o són de l’Església”. En la quotidianitat, ha assegurat, la presència de la dona és molt elevada. Un fet que contrasta amb “la presència pública i institucional de l’Església”.

Com a exemple concret, Puigdevall ha assenyalat que hi ha moltes dones en els espais de catequesi. “La pregunta és: lideren la catequesi?”. També a Càritas hi troba “moltes dones voluntàries i tenaces que estiren del carro.” Pensant en l’estructura eclesial, ha reconegut: “Sentim que estem apuntalant una cosa que s’està esfondrant”.

En el mateix sentit s’ha expressat De la Fuente. Creu que “si l’Església continua en la seva dinàmica patriarcal, masclista i clerical, continuarà perdent espais i continuarà afeblint la seva veu a la societat”. I per això ha demanat “aprofitar el context d’una societat que, tot i ser patriarcal, comença a fer canvis i comença a no tolerar situacions d’injustícia cap a les dones”.

Confiança, veu i vot

Conxita López ha defensat que de fons hi ha una “visió de l’Església”. I que “si el bisbe o el rector de torn està convençut del valor dels laics, i de les dones laiques, s’avançarà”. Com a delegada de missions del bisbat de Solsona, ha recordat que els mesos d’octubre feia animació missionera i predicava l’homilia a la missa

dominical: “No és que el capellà em deixés parlar, sinó que justificava la meua presència per fer l’homilia”. A més, hi ha afegit: “Mai se’m va demanar de supervisar l’homilia prèviament”.

En canvi, en reunions de delegats de missions de la resta d’Espanya, va descobrir moltes dones que portaven realment les delegacions, però no tenien nomenament. “Eren secretàries, encarregades, ajudants i, a l’hora de prendre decisions, o d’efectuar alguna votació, eren espectadores, mentre que jo tenia veu i vot, tenia poder de decisió”.

La incidència del feminisme a l’Església

Solé, que és membre del [Col·lectiu de Dones en l’Església per la Paritat](#), de la coordinadora de dones creients [Alcem la Veu](#) i de l’Associació de Teòlogues Espanyoles ha explicat que aquests moviments busquen visibilitzar les dones i crear consciència. Però considera que encara tenen poca incidència: “Mireu els llibres de teologia. Mireu la bibliografia. Quantes dones se citen als llibres de teologia? Una, màxim dues”, ha lamentat.

Ha reconegut que “l’autoritat del rector i de l’episcopat pesa” i que “el tarannà de la parròquia canvia quan canvia el capellà”. Què passa després? “El poble rondina, però no gosa contestar i molts han deixat l’Església.”

Amb tot ha reivindicat la necessitat de formació perquè es pugui comptar amb les dones: “Als laics ens falta formació i el capellà es troba en la necessitat de formular-ho tot, i no pot ser”, ha dit Solé.

Una vaga per la paritat a l’Església?

De la Fuente ha proposat “generar canvis, ser proactives” i ha fet una crida a promoure estratègies de transformació per a forçar la transformació de l’actual desigualtat i infrarepresentació. “Només cal posar-s’hi”. Entre el públic s’ha plantejat “una vaga econòmica”, de manera que les parròquies no facin “cap aportació als bisbats fins que no hi hagi paritat”. Així com també han apuntat una possible “vaga de braços caiguts”.

Des de l’Hospitalet, Maria del Carmen de la Fuente ha dit que sí que veuria una vaga de dones a l’Església: “La idea m’anima. Crec que les vagues sempre es poden organitzar bé, sense cap deixar que ninguna persona quedi desatesa, i seria un gest que en aquest moment remogué la realitat”.

Puigdevall no ho descarta, tot i que a priori apostaria més per “la vaga dels japonesos”, treballant al costat de les persones que ho necessiten. “La motivació, cada vegada que veig una persona en situació de vulnerabilitat, m’empeny a ser-hi més”.

El sociòleg **Joaquim Cervera** ha moderat el diàleg. La sessió forma part d’un marc de debat més ampli, dedicat al futur de l’Església, que organitza la delegació catalana del Col·loqui Europeu de Parròquies. Per tancar l’acte, **Iluminada Merino**, co-delegada del CEP català, ha recordat les paraules de l’activista **Arcadi Oliveres**, que ha mort aquesta setmana: “L’Arcadi deia que la seva força és ser coherent i no tenir por”. I així ha animat a les dones d’Església a continuar lluitant per la seva dignitat.